

УДК 658.5.003

Крушельницький Р.— ст. гр. БМм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНО-ОРГАНІЗАЦІЙНИХ МЕТОДІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОСТУ ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ

Науковий керівник: к.е.н., доц. Мосій О. Б.

Krushelnytskyi R.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

EXPLORATION OF ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL METHODS OF STIMULATING THE PRODUCTION GROWTH ON ENTERPRISE

Supervisor: Mosiy O. B.

Ключові слова: ефективність, стимулювання, оподаткування.

Keywords: efficiency, incentives, taxation.

Відомо, що ефективність суспільного виробництва залежить від ефективності діяльності підприємств. В умовах ринку ефективністю виробництва на макрорівні є результативність виробничо-господарської діяльності підприємства, яка досягається співвідношенням корисних результатів та ресурсів, що витрачені для їх досягнення. В загальному випадку стійке економічне зростання забезпечується, насамперед, високим рівнем ефективності суспільного виробництва, який, у свою чергу, залежить від ефективності роботи окремих підприємств. Але ефективність виробництва не буде зростати сама по собі. Для її зростання необхідний певний механізм стимулювання. Основу його побудови складають як форми ефективності, так і певні показники, та критерії ефективності.

В таких умовах великого науково-теоретичного значення набуває система оподаткування, і в першу чергу, оподаткування прибутку підприємств, як один з головних факторів, що забезпечують стимули щодо росту ефективності виробництва. В Україні система оподаткування прибутку характеризується частою зміною, як об'єкта, так і ставок оподаткування. Безумовно, така нестійкість обумовлює негативний вплив, як на зростання обсягів виробництва, так і на ефективність виробництва і породжує прагнення підприємців відійти "в тінь". Досвід застосування протягом декількох десятиріч податкових пільг і диференційованих податкових ставок у розвинутих країнах показує, що це позитивно впливає на створення ефективної структури економіки, а також забезпечує значні конкурентні переваги підприємствам на світовому ринку.

Економічне стимулювання на рівні підприємства реалізується в процесі розподілу чистого прибутку. На нашу думку, оптимальні пропорції цього розподілу повинні враховувати інтереси, як власників підприємства, так і його найманих працівників, а також зовнішніх інвесторів, які готові вкладати свій капітал у розвиток підприємства. У зв'язку з цим необхідно дотримувати такі принципи розподілу чистого прибутку: відповідність загальної стратегії розвитку підприємства; забезпечення підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства;

врахування інтересів, як власників підприємства, так і його робітників, а також зовнішніх інвесторів; урахування як поточних, так і перспективних цілей виробничо-господарської діяльності підприємства.

Тому, побудова дієвої системи економічного та організаційного стимулювання ефективності виробництва на підприємстві і досягнення стійких темпів зростання національної економіки в сучасних умовах вимагає:

1. Використання податкових методів економічного стимулювання, з основними формами податкового стимулювання: «податкові пільги» і «диференційовані податкові ставки». Практика бізнесу в розвинутих країнах засвідчує, що це позитивно впливає на формування структури економіки і забезпечує для підприємств значні конкурентні переваги на світовому ринку. В контексті інтеграційних процесів, це свідчить про необхідність аналогічного підходу при побудові системи економічного стимулювання в Україні. Головна відмінність податкового методу регулювання фінансових ресурсів від платежів із прибутку полягає в тому, що воно базується на єдиних для всіх ставках. Пільги і пільгові ставки встановлюються не для окремих підприємств, а для окремих галузей, видів продукції і діяльності. При цьому прибуток, що залишається після сплати податків, надходить у повне розпорядження підприємства. Втручання держави і його органів у процес подальшого розподілу прибутку не дозволяється.

2. Здійснювати розподіл чистого прибутку на основі економетричної моделі, яка дозволяє в повній мірі узгодити інтереси осіб, що беруть участь в розподільчому процесі і врахувати чинники, що впливають на розподіл. Розподіл чистого прибутку підприємства повинен здійснюватися на принципах: відповідність загальної стратегії розвитку підприємства; забезпечення підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства; врахування інтересів, як власників підприємства, так і його найманих працівників, а також зовнішніх інвесторів; врахування як поточних, так і перспективних цілей виробничо-господарської діяльності підприємства.

3. Розподіл фонду заохочення між виробничими одиницями підприємства здійснювати в залежності від досягнутого рівня інтегрального показника ефективності, для посилення матеріальної зацікавленості найманих працівників підприємства в підвищенні результативності виробництва. Встановлено, що існуючі показники ефективності виробництва, що пропонуються різноманітними авторами, не забезпечують об'єктивної оцінки ефективності. Для забезпечення об'єктивності оцінки на практиці доцільно використовувати модифікацію інтегрального показника

ефективності виробництва ($\mathcal{E}_{n.c.}^*$). Даний підхід, запропоновано в роботах О. Градова, він пропонує ефективність виробництва оцінювати на основі показника:

$$\mathcal{E}_{n.c.}^* = \frac{I_{y.m.}}{I_u},$$

де $I_{y.m.}$ – індекс зміни ступеня задоволення вимог ринку; I_u – індекс зміни витрат виробництва.

Але, оскільки цей показник не враховує зміну авансованих ресурсів, пропонуємо модифікацію цього показника:

$$\mathcal{E}_{n.c.}^* = \frac{I_{y.m.}}{I_u \cdot I_p},$$

де I_p – індекс зміни авансованих ресурсів.

В якості критерію ефективності розглядається співвідношення $\mathcal{E}_{n.c.} > 1$. Якщо $\mathcal{E}_{n.c.} < 1$ – виробництво неефективне.